

COURSE: CORPORATE GOVERNANCE
**LECTURE 5. ORGANIZATION AND HOLDING OF THE GENERAL
MEETING OF SHAREHOLDERS**

HOME WORK WITH ANSWERS
XUSAINOV SH. PhD

КОРПОРАТИВ БОШҚАРУВ - ФАНИ
5 – МАВЗУ. АКЦИЯДОРЛАРНИНГ УМУМИЙ ЙИҒИЛИШINI
ТАШКИЛ ЭТИШ ВА ЎТКАЗИШ

УЙ ВАЗИФАСИ ЖАВОБЛАРИ БИЛАН
ХУСАИНОВ Ш., и.ф.н., доцент

САВОЛЛАРГА ЖАВОБ БЕРИШНИНГ КИРАК:

1. Акциядорлар умумий йиғилиши ўтказилиши учун реестр қачон ва қандай шакллантирилади?

Акциядорлар умумий йиғилишини ўтказиш учун жамият томонидан махсус реестр шакллантирилади, ва бу реестр умумий йиғилиш санасидан уч иш куни олдин тузилади. Бу реестрда жамиятнинг овоз бериш ҳуқуқига эга бўлган барча акциядорлари рўйхатга олинади. Реестр шакллантириш жараёни жамиятнинг акциядорлари тўғрисидаги тўлиқ маълумотларни киритиш ва уларнинг овоз бериш ҳуқуқини белгилаш учун муҳимдир. Агар акциядорлар умумий йиғилиш реестрига киритилганлиги ёки киритилмаганлиги тўғрисида маълумот олишни истаса, жамият бу маълумотни тақдим этиши шарт. Реестр шакллантириш, жамият акциядорлари орасида шаффофликни таъминлаш ва овоз бериш ҳуқуқларининг қонунийлигини кафолатлашда муҳим аҳамиятга эга. Шунингдек, реестр умумий йиғилишда қабул қилинадиган қарорларнинг қонунийлиги ва адолатли бўлишини таъминлашда ҳам муҳим восита ҳисобланади.

2. Акциядорлар умумий йиғилишини ўтказиш ҳақида акциядорларга хабар бериш қандай тартибда ва муддатда амалга оширилади?

Жамият акциядорларни умумий йиғилиш тўғрисида ўз вақтида хабардор қилишга мажбурдир. Бу хабар бериш камида етти кун олдин ва узоғи билан ўттиз кун олдин амалга оширилиши лозим. Хабар акциядорларга турли каналлар орқали етказилади: жамиятнинг расмий веб-сайтида эълон қилинади, оммавий ахборот воситалари орқали тарқатилади ва акциядорларга электрон почта орқали юборилади. Хабарда йиғилиш санаси, жойи ва вақти, кун тартиби ва бошқа зарурий маълумотлар

кўрсатилиши шарт. Хабар беришнинг аниқ ва ўз вақтида амалга оширилиши акциядорларнинг умумий йиғилишда самарали иштирок этишлари, қарорларга таъсир қилишлари ва ўз овозларини тўғри йўналтиришлари учун муҳимдир. Шунингдек, давлат иштирокидаги акциядорлик жамиятлари учун қўшимча талаблар бор — жамият давлат вакилига ҳам ёзма шаклда хабар бериши шарт.

3. Акциядорларнинг навбатдан ташқари умумий йиғилиши қандай ҳолларда чақирилади ва бу жараён қандай тартибда амалга оширилади?

Навбатдан ташқари умумий йиғилиш жамиятнинг кузатув кенгаши ташаббуси билан ёки жамиятнинг тафтиш комиссияси ва овоз берувчи акцияларнинг камида беш фоизига эгалик қилувчи акциядорлар талабига кўра чақирилади. Агар кузатув кенгаши ёки акциядорлар жамиятдаги муайян ҳолатларга муносабат билдиришлари ёки муайян масалаларни ҳал қилиш учун навбатдан ташқари йиғилишни зарур деб топсалар, талаб киритилганидан кейин ўн кун мобайнида кузатув кенгаши умумий йиғилишни чақириш ёки чақирмаслик тўғрисида қарор қабул қилиши керак. Агар кузатув кенгаши йиғилишни чақиришдан бош тортса, у ҳолда акциядорлар судга мурожаат қилиб, ўз ҳуқуқларини ҳимоя қилишлари мумкин. Навбатдан ташқари умумий йиғилиш жамият учун муҳим масалаларни тезкор тарзда муҳокама қилиш ва қарорлар қабул қилиш учун муҳим бошқарув механизми бўлиб хизмат қилади.

4. Акциядорлар умумий йиғилишида овоз бериш қандай тартибда амалга оширилади?

Акциядорлар умумий йиғилишида овоз бериш жараёни жамиятнинг устави ва амалдаги қонунчилик талабларига мувофиқ амалга оширилади. Овоз бериш асосий принципи "бир овоз берувчи акция — битта овоз" қонидасига асосланади, яъни ҳар бир акциядор ўзининг жамиятдаги овоз бериш ҳуқуқини акциялари сонига нисбатан амалга оширади. Лекин айрим ҳолларда, айниқса, кузатув кенгаши аъзоларини сайлаш жараёнида, кумулятив овоз бериш тартиби қўлланилади.

Кумулятив овоз беришда ҳар бир акциядор ўз овозларини бир ёки бир нечта номзод ўртасида тақсимлаш имкониятига эга бўлади. Масалан, агар акциядорга 100 овоз берилса ва кузатув кенгашига 5 номзод сайланадиган бўлса, акциядор бу 100 овозни бир номзодга бериши ёки бир нечта номзод ўртасида тақсимлаши мумкин. Бу механизм кам акцияларга эгалик қилувчи акциядорларга ҳам сайлов жараёнида катта таъсир кўрсатиш имкониятини беради, чунки улар овозларни концентрация қилиб, керакли номзодга ёки номзодларга кўпроқ овоз бериш орқали сайлов натижаларига таъсир ўтказиши мумкин.

Акциядорлар овоз беришда шахсан иштирок этишлари ёки уларнинг қонуний вакиллари орқали иштирок этишлари мумкин. Овоз бериш бюллетенлар орқали амалга оширилади ва ҳар бир масала бўйича ёқлаш,

қаршилиқ қилиш ёки бетараф қолиш каби овоз бериш вариантлари тақдим этилади. Овоз бериш бюллетенлари жамият кузатув кенгаши томонидан тасдиқланади ва уларда жамиятнинг номи, овоз бериш масалалари, санаси ва овоз бериш вариантлари аниқ кўрсатилиши лозим.

5. Овоз бериш натижалари қандай расмийлаштирилади?

Акциядорлар умумий йиғилишида овоз бериш натижалари расмий тартибда саноқ комиссияси томонидан расмийлаштирилади. Саноқ комиссияси умумий йиғилишда овоз берувчи акциядорлар томонидан овоз бериш натижаларини тўғри ҳисоблаш ва баённома тузиш учун масъулдир. Овоз бериш яқунлангандан сўнг, саноқ комиссияси овоз бериш натижалари тўғрисидаги расмий баённома тайёрлайди. Бу баённомада овоз бериш жараёнининг барча жиҳатлари, жумладан, овоз бериш натижалари ва овоз берилган масалалар тўғрисидаги маълумотлар акс эттирилади.

Баённома комиссия аъзолари томонидан имзоланади ва умумий йиғилишнинг расмий ҳужжатига илова қилинади. Ҳар бир овоз берилган масала бўйича овозлар алоҳида ҳисобланади, ва овоз бериш натижалари умумий йиғилишдаги қарорлар учун асос бўлиб хизмат қилади. Овоз бериш натижалари умумий йиғилишда иштирок этган барча акциядорларга маълум қилинади, шунингдек, баённома расмий ҳужжат сифатида жамиятнинг архивига сақланади.

Бундан ташқари, овоз бериш натижалари асосида қабул қилинган қарорлар, жамият уставида белгиланган тартибда ва муддатларда барча акциядорларга етказилади. Қарорлар қабул қилинган санадан кейин одатда 30 кун ичида акциядорларга расмий тартибда маълум қилинади. Агар давлат вакили иштирок этмаган бўлса ёки қонунчиликка ҳилоф қарорлар қабул қилинса, бундай қарорлар вето қилиниши мумкин, ва бундай ҳолларда қарорлар кучга кирмайди. Акциядорлар қабул қилинган қарорлар бўйича норозилик билдиришлари мумкин, ва улар судга мурожаат қилиш ҳуқуқига эгадирлар.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Corporate governance: principles, policies and practices, Tricker B. / Oxford, 2015
2. Zamonaviy korporativ boshqaruv: Darslik, Elmirzayev S./T.: "Iqtisodmoliya". 2019
3. Korporativ boshqaruv: Darslik, Elmirzayev S./ T.: "Zebo Print", 2021
4. -Korporativ boshqaruv: muammolar va zamonviy yechimlar. Suyunov D.X., Xoshimov E.A., Xusainov Sh.A./ Toshkent: Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi, 2021